

Helme-Tõrva Elu

Hind 0,26 €

Nr 9 (273) 25. oktoober 2012

Eve Valliste – maakonna aasta õpetaja

Maakonna aasta õpetaja tiitli pälvis tänavu teiste hulgas ka Tõrva gümnaasiumi õpetaja Eve Valliste.

Õpetaja Eve Valliste on lisaks heale õpetajamaiele võitnud tunnustuse sõnakunstniku, näitleja ja lavastajana. Ta on aidanud korraldada üritusi nii kirik-kammersaalis kui ka koolis. On palju aastaid juhendanud näitetruppi Pigi-lind ja noppinud auhindu maakondlikelt ning vabariiklikelt kooliteatrite festivalidelt. Talle on omistatud parima lavastaja tiitel.

Oma klassidega on ta alustanud teatritegemist alati esimesest klassist. Igasugune lavalolek annab lastele esinemisjulgust. Suurt rõhku pöörab õpetaja Eve laste kõneoskusele. Selle saavutamiseks tehakse mitmekesiseid hääldusharjutusi. Laste kõne peab olema selge ja arusaadav. Laps peab nautima seda, mida ta laval teeb. Õpetaja ütleb, et ta pole kohanud last, kes ei tahaks teatrit teha.

Eve Valliste kiidab kõiki Tõrva gümnaasiumi algklasside õpetajaid. Õpetajad Aimi Laanoja, Mare Saarmann, Meeri Raide, Inna Laks ja Carmen Põldsalu teevad õpilaste arengu heaks ääretult palju.

Õppetöö kõrvalt peab laps saama koolist kaasa veel palju huvitavat ja meeldejäävat. Praegugi käib ettevalmistus öölugemiseks, adventide tähistamiseks, teatri ühiskülastuseks ja piirkondlikuks jõululuuletuste konkursiks. Kõik ikka selleks, et lastel oleks õppetööle vaheldust.

„Kui minu teha oleks, annaksin ma kõikidele algklassiõpetajatele aasta õpe-

Õpetaja Eve Valliste koos oma lastega

Erakogu

taja tiitli, sest nad on seda väärt,“ teatas Eve.

Rääkides lastest, ütleb ta, et aastaid tagasi olid lapsed rahulikumat, sõbralikumad ja siiramad. Viimaste aastatega on lastel tekkinud suhtlusprobleemid ja enesedistsipliiniga on raskusi. Samas on lastevanematel kiire elutempo tõttu laste jaoks vähe aega. Liiga kergekäeliselt tehakse kõik ette-taha ära. Ja nii tekitatakse ise oma lastele koolis toime-

tulemisega probleeme.

Igas päevas on tööõõmu, kui seda osata leida. Naeratav ja rõõmsameelne laps on parim tunnustus õpetajatööle.

Õpetaja Eve Valliste on särasilmne, töökas, igal alal aktiivne, järjekindel ja nõudlik. Eve on inimene, keda saab hinnata, kellest eeskuju võtta ja keda austada.

Evega vestles kolleeg ja naabrinaine Liia Ortus

Eve Tilk – otsija ja leidja

Eve Tilk, tänavune aasta õpetaja nomenclatour, on Tõrva gümnaasiumis õpetajana töötanud 20 aastat. Alustas algklasside õpetajana ja hiljem hakkas õpetama ka ajalugu. Nüüd on ta jõudnud sel alal Tallinna Ülikoolis magistrantuuris lõppjärku. Algklasside õpetaja kutse valis Eve oma esimese õpetaja Maimu Järve eeskujul. Ajaloo vastu oli tal huvi juba põhikoolis ja kui avanes võimalus seda ainet õpetada, oli ta kohe sellega päri.

Eve on pidevalt uut juurde õppinud, ta lõpetas klassiõpetaja kursuse, lisaks omandas veel ajalooõpetaja kutse põhikooli osas. Olen alati imetlenud tema töökust – ta võib pühenduda ühele või teisele valdkonnale jäägitult.

Eve on väga kompetentne ja entusiastlik õpilaste ettevalmistaja konkurssideks, viktoriinideks ja olümpiaadideks. Ta oskab õpilasi stimuleerida end täiendama ja pingutama. Mõõdund õppeaastal saavutasid tema õpilased maakondlikul ajaloo-olümpiaadil häid ja väga häid kohti. Saadi ka võimalus osaleda vabariiklikul olümpiaadil.

Tilkade peres on kaks täisealist poega. Kuna ma olin vanema poja klassijuhataja, algas meie koostöö Evega sel-

Eve Tilk – maakonna aasta õpetaja 2012.

lest, et ta tuli abikaasaga alati appi matkade ja laagrite läbiviimisel. Siiani ei unune Valgjarve ääres veedetud päevad, kus otsisime vettevajunud „lossi“ palke, õppisime paadiga sõitma, ujusime, võistlesime ja nautisime imeilusat suveõöd lõkke ääres. Varahommikul aga õn-

gitsesime Eve abikaasa juhtimisel kala, mis lõppes kuuekilose haugi kinnipüüdmisega.

Siiamaani toetab Eve kõiki oma poegade ettevõtmisi, juba kuuendat korda aitab kogu pere viia läbi Tauri korraldatavat orienteerumisvõistlust Tartus. Eve on suutnud kujundada kokkuvõtteid ja üksiktoetava pere. Ja see on suur väärtus!

Veel peaks rääkima Evest kui noorteorganisatsiooni Eesti 4H juhust. Koos õpilastega, keda oli headel aegadel organisatsioonis üle 30, on käidud laagrites, igasugustel huvitavatel kursustel, teatrietendustel, ekskursioonidel nii oma riigis kui ka paljudes välisriikides. See kõik on olnud meeldiv töö noortega, mis arendab, annab uusi mõtteid ja väljakutseid. Seda tööd on Eve teinud juba kümme aastat.

Eve oskab õpilasi kaasa tõmmata, olla hea kaaslane, naerda ja rõõmustada koos õpilastega. Õppetöös on ta nõudlik nii iseenda kui ka õpilaste vastu. Tal on alati aega õpilane ära kuulata ja talle nõu anda. Kolleegidele on ta aga rõõmsameelne ja avatud töökaaslane.

Luule Rikkand
endine töökaaslane

Helme Vallavolikogu istungil 28. septembril

- kuulati ülevaadet OÜ Helme Teenus tegevusest. Sõna võtsid OÜ Helme Teenus juhataja Vello Eirand, nõukogu esimees Andres Jurs ja vallavanem Tarmo Tamm. Räägiti valla veemajandusprojektist, soojamajandusest, valmisolekust talviseks teede hoolduseks ja tööst võlgnikega;
- enampakkumise korras otsustati võõrandada vallale kuuluv korteriomand nr 8, asukohaga Ala 140. Korteriomandi alghinnaks määrati 1200 eurot;
- vallale kuuluv korteriomand nr 29, asukohaga Ritsu 25 Linna külas, otsustati tunnustada sotsiaaleluruumiks;
- kinnitati valla eelarvestrateegia aastateks 2013–2016.

Tiina Õunpuu
vallasekretär

Tõrva Linnavolikogus arutati ja otsustati 25. septembril

1. Helme vallavanem Tarmo Tamm andis ülevaate Helme ühisjäätmejaama tegevusest. Volikogu otsustas eraldada 6631 eurot ühisjäätmejaama rajamise III etapi omafinantseeringuks.
2. Kuulati linnavalitsuse informatsiooni.
3. Volikogu tegi muudatused Tõrva linna arengukavas.
4. Kehtestati Tõrva linna eelarvestrateegia aastateks 2013–2016.
5. Volikogu võttis vastu Tõrva linna 2012. aasta lisaeelarve.
6. Volikogu kehtestas Aia tn 1a detailplaneeringu.

Signe Kiim
Linnasekretär

Tõrva gümnaasiumi 95. aastapäeva päevakava

Laupäev, 17. november

- 12.00** Kooli ukсед avatud. Ekskursioon kooli ruumides. Registreerimise algus.
- 12.00** Mälestuskäik Helme kalmistul. Kogunemine Helme kalmistu kabeli juures.
- 13.00–16.00** Soovijatele tasuta lõunasupp kooli sööklas.
- 14.00** Ekskursioon kooli ruumides. Ekskursioonid algavad A-maja fuajeest.
- 16.00** Kontsertaktus kooli auals, viislaste vanne.
- 19.00** Lendude koosviibimised klassiruumides.
- 19.00–21.00** Lendude pildistamine A-maja fuajees.
- 21.00–2.00** Pidu ansambliga Weekend.
- 21.45** Ilutulestik kooli siseöuel.

Reedel, 16. novembril toimub viislaste korvpallturniir. Mängude algus kell 18.

Registreerimine ja võistkondade moodustamine alates kella 17st. Info telefonil 5802 9330 Urmas Uhtjärvi.

Peo osalustasu on enne 12. novembrit makstes 10 eurot, hiljem ja kohapeal 15 eurot.

Osalustasu saab maksta ülekanega SA Tõrva Gümnaasiumi Fond kontole nr 10220003921011.

Selgituseks märkida kooli aastapäev, oma nimi (kooliaegne nimi), lennu number või lõpetamise aasta.

Osalustasu saab maksta ka sularahas kooli kantseleisse tööpäevadel kl 8–15. Info tel 767 9455, 525 5384, e-post: kool@torva.edu.ee

Helme Vallavalitsus müüb suulisel enampakkumisel vallale kuuluva vara:

1. korteriomand nr 8, asukohaga Ala 140 Ala külas (1-toaline korter suurusega 43,4 m²) alghinnaga 1200 €;
2. korteriomandi nr 20, asukohaga Ritsu 10 Linna külas (1-toaline korter suurusega 30,70 m²) alghinnaga 800 €;
3. korteriomandi nr 7, asukohaga Uue Maja Taagepera küla (3-toaline korter suurusega 67,0 m²) alghinnaga 850 €;
4. korteriomandid nr 1–4, asukohaga Ala 45 Ala külas (4 kahetoalist korterit üldpinnaga kokku 172 m²) alghinnaga 500 €.

Suuline enampakkumine toimub 29. oktoobril 2012 algusega kell 11 Helme vallamajas Tartu tn 20 Tõrva linnas. Enampakkumisel osalemiseks tuleb tasuda hiljemalt 29.10.2012 kella 8.00ks Helme vallavalitsuse arvelduskontole nr 1120078924 (Swedbank) või 10202007042008 (SEB pank) osavõtutasu 32 € ja tagatisraha 10% vara alghinnast. Ülekande selgitusse tuleb märkida, millise korteriomandi pakkumisel osaletakse. Korteriomanditega saab tutvuda eelnevalt telefonil 522 6141 kokku leppides. Täiendavat teavet müüdava vara ning enampakkumise ja ostu-müügilepingu tingimuste kohta saab tel 766 8452 või e-posti aadressil postipoiss@helme.ee.

Järgmine Helme-Tõrva Elu ilmub 29. novembril.
Toimetuse ootab kaastöid hiljemalt 19. novembriks.

Elu noortekeskuses

Aasta tagasi septembris selgusid esimesed 50 julget ja kiiret noortekeskust, kes juba mullu alates 1. oktoobrist said võimaluse hakata ellu viima Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahendite abil programmi "Noorsootöö kvaliteedi arendamine" käigus pakutavaid tegevusi avatud noortekeskustes.

50 noortekeskuse hulka õnnestus saada ka Tõrva avatud noortekeskusel.

Kompleksteenust sisaldas huvitegevuse korraldamist, noorte omaalgatuse fondi (NAF) loomist ja töö korraldamist ning tööelu tutvustavate tegevuste elluviimist. Programm kestis käesoleva aasta septembrini, millega kaasnes mahukas lõpparuanne.

Kuidas meil läks?

Huvitegevusena käivitus meie noortekeskuses kikkpoksiring. Ringi tegevuseks oli eraldatud 1450 eurot, millega õnnestus iga kuu muretseda vajalikud vahendid. Summa tuli ära jagada üheksa kuu peale, mitte korraga ära kulutada.

Tööelu tutvustavaid tegevusi viidi läbi koostöös Tõrva gümnaasiumi ja Helme sanatoorse internaatkooliga, kaasatud olid koolide karjäärikoordinaatorid. Kui vaadata tagasiside lehti, mida õpilased pärast tegevusi andsid, siis põnevamad väljasõidud olid külastada Võrtsjärve äärde paadimeistreite ning Otepää kanti sepa juurde.

Need, kes kasutasid võimalust osaleda töövarjupäeval, arvasid, et selliseid päevi võiks olla igal aastal. Varjutati perearsti, proviisorit, laste-aiapäetajat ning politseinikke. Minu arvamus: noored võimaks selle võimaluse kasutamisel aktiivsemad olla.

Mida tegi NAF?

NAF on noortekeskuse kogukonna arengut toetavate noortealgatuste fond.

Noortealgatuseks loeti projekte, kus noored osalesid aktiivselt ja otseselt enda kavandatud ja kogukonda arendavates projektialastes tegevustes.

Selleks, et NAFi läbi viia, tuli jälgida Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse koostatud taotlemise tingimusi ning kasutada selleks ettenähtud lepinguid, taotlus- kui ka aruandevorme. Oluline oli jälgida noorte kaasatust igas etapis.

NAFi peamine sihtgrupp oli 12–16aastased ning konkurssi tuli kaasata vähemalt 60 noort. Fondi eelarvest – 1917,35 eurot iga noortekeskuse kohta – tuli toetada vähemalt nelja omaalgatust aastast.

Esimene NAFi projekt kandis nime „Terves kehas terve vaim“. Selle käigus viidi läbi HIV- ja aidsikoolitus ning ööorienteerumine. Teise projekti „Kuomad südamed“ käigus kuulati loengkontserti, kus saksofonikvartett viis noored muusikalisele rännakule Ameerikast Hiinani ning barokist džässini, muusikapalade sai kuulda jutte saksofonist ja pilli leiutajat Adolphe Saxist.

Projekt „Päev täis muusikat“ viis kohtuma tuntud kirjaniku Andrus Kivirähkiga, kes rääkis oma elust. Loengkontserti sisustas Laura Põldvere koos kolme tuntud džässmuusiku Jürmo Eespere, Eno Kollomi ja Raivo Tafenauga, kelle abiga pöörati popmuusika džässiks ja vastupidi. Päeva lõpetasid Arvo Leibur, Terje Terasmaa ja Heiki Mätlik, kes tutvustasid efektselt muusikat ja lugusid mustlaste

elust, rännakutest ning traditsioonidest. Kooliaasta lõpetas „Seiklus metsas“.

Kokku kasutas üheksa kuu jooksul kompleksteenust, kaasa arvatud NAF, 477 noort vanuses 12–18 eluaastat.

Mida andis projekt minule? Kohutusi eri valdkondade inimestega ja väga suure mahus paberitööd. Nimelt tuli (hiljemalt iga kuu neljandaks kuupäevaks esitada aruanne koos nimekirjade ja tagasiside lehtedega.

Raamatupidamise seisukohalt ei olnud see projekt keeruline – nii arvas meie pearaamatupidaja, kellega olin tihedas koostöös.

Täna neid inimesi ja asutusi, keda oma projektiga tüütamas käisin – nad oli lahked ja tegid koostööd ega löönud uksi nina all kinni.

Projekti rahastas Euroopa Sotsiaalfond, selle maksumus oli 4473 eurot.

Elu läheb edasi

Käivitud kikkpoksiring jätkab tegevust kaks korda nädalas, septembris osales 12 noort, nende hulgas ka neid.

Septembris alustas tegevust BJJ/lukumaaadlust, osales 21 noort. Kikkpoksi juhendab Rait Rääk ja lukumaaadlust Robert Tomingas. Lisaks sellisele maskuliinsele tegevusele on alternatiiviks kolmapäeviti toimuv aerobika.

Ei puudu ka sel aastal majas kitarrihääled ja trummipöörin. Noorte muusikutega tegeleb Arnold Looga kolmapäeviti ja reedeti. Neljapäeviti saab koos Inesega kokata, teisipäeviti ja neljapäeviti saab täiendada oma inglise keele oskusi.

Septembris viisime läbi internetipõhise küsitluse „Kuidas muuta noortekeskuse töö atraktiivsemaks?“. Küsitluses osales 220 noort, kellest 75% oli külastanud noortekeskust. Küsimusele, millega tegeled noortekeskuses, vastati: olen arvutis, mängin laumänge, käin seiklusrajal, käin filmiõhutul ja olen lihtsalt sõpradega ning mängin.

Noortekeskuse juures meeldib küsitletutele see, et maja on uus, ruumid ilusad, palju erinevaid võimalusi, hubane õhkkond ning niisama lahe koht, kus sõpradega olla.

Igas meepotis on aga ka tõrvatilk, mis vastanutele ei meeldinud: lagunenud kõrvalhoone, ei saa süüa osta (osta töesti ei saa, aga ise valmistada saab), kott-toole ei saa pidevalt kasutada (piirang tuleb siis, kui hakatakse nendega üksteist loopima), majas on range kord (me töesti ei luba asju loopida ja kui väga jooksmiseks läheb, tuleb sedagi ohjeldada; samuti tuleb enda järel koristada).

Infot vaba aja tegevuste kohta leitakse koolistendilt, noortekeskusest, Tõrva linna kodulehelt, Facebookist ja sõpradelt.

Küsimusele, kas on midagi, mida tahaks vabal ajal teha, aga võimalus puudub, vastati: skate-park (sellega me tegeleme) ja hiphopi tantsimise võimalus. Vähele taheti süüa teha ka teistel päevadel, mitte ainult neljapäeval koos Inesega. Sel puhul tuleks aga ise tulla ja küsida – köök on avatud.

Olete oodatud oma ettepanekute ja küsimustega noortekeskusesse ja kui on ka mure, püüame neilegi lahenduse leida. Oleme majas teie jaoks olemas, tuleb vaid ise julgelt tulla ja küsida.

Merike Soomets

Veri on paksem kui vesi

Seda tõe meenutati septembri lõpus Tartus toimunud konverentsil. Tegemist oli soome-ugri luterlike vaimulike konverentsiga. Konverentsist võttis osa 89 inimest. Suurimad delegatsioonid moodustasid Soome, Eesti ja Ungari luterlikud vaimulikud. Kohal oli ka viis saadikut Rumeenia luterlikust kirikust (Rumeenia ungarlased) ja viis saadikut Ingeri kirikust Venemaal.

Soome-ugri luterlike vaimulike konverentsi on peetud juba alates 1937. aastast. Läbi keeruliste aegade on konverentsi toimumise sagedus olnud muutlik. Nii on õnnestunud 75 aasta jooksul korraldada vaid 12 konverentsi ja just viimase 30 aasta jooksul tihedamini.

Soome ja Ungari luterlased leidsid aeg-ajalt võimalusi ka nõukogude ajal stipendiaate ehk noori usuteaduse õppureid vahetada. Nii võisid mitu ungarlast ka konverentsil omavahelises suhtluses kasutada soome keelt.

Ettekanded olid juba eelnevalt tõlgitud ja trükituna kätte jagatud igale saadikule tema emakeeles. Kohapeal tekkivaid arutlusi tõlgiti suuliselt. Tõlkide hulgast silmapaistvaim oli ungarlanna Kinga Marjatta Pap, kes valdab ka eesti ja soome keelt.

Ettekanded andsid ülevaate soome-ugri konverentsi ajaloost ja meie kirikute olukorrast tänapäeval ning püüdsid aidata tuleviku arengu suundi. Võiks arvata, et Venemaal on luterlastel kõige raskem olukord. Samuti on seal väikerahvastel raske säilitada oma identiteeti, keelt ja kultuuri.

Ometi oskavad seal luterlased pakuda ühiskonnale midagi uut ja värskendavat, ergutamaks rahvast usuliselt ja kultuuriliselt. Näiteks on keset Venemaad Mordva Vabariigi pealinna Saranski luterlikus kirikus noorterühm, kes käib lastekodus etendusi mängimas, juhtides laste tähelepanu võimalustele, mida elu pakub.

Võiks arvata, et Soomes elab traditsiooniline luterlus jõulise elu, aga meile tuttavad kaasaja rõõmud ja mured esitavad sealselegi kirikule väljakutseid.

Heaoluühiskonnas peetakse tähtsaks ülesandeks tarbida ja töötada, et kasvatada majanduskasvu. Inimsuhted aga nõrgenevad, muutuvad pinnapealseks, inimlikud väärtused kaotavad tähtsuse.

Ungaris on luterlik kirik vähemuses katoliku ja kalvinistliku kiriku kõrval, samuti Rumeenias õigeusu kiriku kõrval. Luterlikud kogudused paiknevad hajali üle nende maade. Vähemuskojonnana tegutsemise nõuab suuremaid pingutusi, samuti avatust suhtlemaks teiste kristlike kirikutega enda kõrval. Aga läbi pingutuste ja ebamugavate olukordade kasvatab Jumal oma kirikut

Soome-ugri konverentsil. Vasakult esimene on Antti Luoma, paremalt esimene Aleksei Aljoškin. Keskel on Helme kirikulisi. Antti Luoma

ja oma taevariiki ja kannab oma õnnistust just kindlamini edasi.

Konverentsi pealkiri oli „Jeesus Kristus on seesama eile ja täna ja igavesti“. Kirik peab jääma ustavaks oma Issandale ja usutunnistusele, sest sel moel ongi kirik seisnud nii kaua. Samas me usume elavasse Issandasse ja oleme avatud osalema muutuva ühiskonna aruteludes, tähtsustades inimeste vaimulikke, hingelisi ja olmelisi vajadusi.

Konverents viitas Tartus 26. septembri õhtust 29. septembri lõunani. Nende päevade jooksul jätkus aega vabaks suhtlemiseks rahvusvaheliste külalistega. Jätkus aega jagada osadust palves, sõnas, armulauas, muusikas ja laulus. Jätkus aega humoorikateks õhtuprogrammideks. Külalised jõudsid tutvuda Tartu linnaga ekskursiooni käigus.

Laupäeva lõuna järel jaotati väliskülalised Eestimaa kogudustesse laiali. Kaks külalist tulid tutvuma Helme kihelkonnaga. Mordva kogudusest nimega Velmema (tõlkes Kristuse ülestõusmine) tuli meile külla õpetaja Aleksei Aljoškin.

Kui Ingeri kiriku saadikud kasutasid suhtlemiseks vene või inglise keelt, siis Aleksei Aljoškin valdab ka soome keelt. Tema käis meie kandis külas juba neli aastat tagasi, jutlustades Valga misjonipäevadel ning kohtudes meie gümnaasiumis ja Pikasilla algkoolis õpilastega ja Hummuli rahvamajas huvilistega.

Teine külaline oli meil Helmes Helsingi Ülikooli usuteaduskonna 25aastane tudeng Antti Luoma. Tema ülikooli uurimustöö on sellest, kuidas Soome äratusliikumised on aidanud Ingeri kirikut aastatel 1988–1993.

Ustavad sõprussuhted jätkuvad

Oktoobri esimesel nädalavahetusel võõrustas Hauho alevik Soomes taas Helme valla ansambli Sillervot.

Viimati käis Sillervo Hauhos külas neli aastat tagasi. Tookord pidutsesime valla 140. aastapäeva puhul ja olime külas suure esinduskonnaga. Vahepeal on Hauho vald ühinenud Hämeenlinnaga üheks suureks omavalitsuseks. Samasse omavalitsusse liitusid veel mõned ümberkaudsed vallad.

Ühinemine näis olevat paratamatu, sest maapiirkonnas on elanikkond vananenud ega suuda toetada majanduslikku arengut. Kuigi ühinemine toetab pisut enam keskuse ehk Hämeenlinna huve, aitab see edasi elada ka Hauho piirkonnal, mis eraldi jätkates oleks veel raskem olnud.

Aastal 2004 algasid sõprussuhted Hauho ja Helme valla vahel. Kirjanik Hella Wuolijoki oli sündinud ju Taageperas. Minnes Soome elama, oli ta leidnud omale abikaasa Hauhost. 2004. aastal hakkasid arenema ka suhted Hauho ja Taagepera koguduste vahel. Hauho valda enam ei eksisteeri, aga tõelised sõprussuhted ei kustu nii äkki. Hauhos seisab meie sõprussuhte eest

Veikko Tuominen, ettevõtja ja koguduse liige.

Käesolevaks ajaks on temast saanud osaline Hauho rahvamaja omamisel ja haldamisel. Sellesse rahvamaja Tuominen meid laulma kutsuski. Laupäevaõhtust kontserti korraldas Taina Kujanen.

Kontserdil laulis tema juhendatud kohalik naisansambel Prima Voce. Samuti esines akordioniansambel Hauhon Harmonikat, kes pärast kontserti mängis ka tantsumuusikat. Kontsert võeti vastu väga soojalt. Piirkonna eakad on aktiivsed ja heas vormis. Avar saal täitus publikust õigeks ajaks, ka mitmed keskealised kuulajad tulid muusikat nautima.

Pühapäeva hommikul korraldas Taina Kujanen Sillervole esinemise Hauho kirikus jumalateenistusel. Teenistuse pidasid kohalikud pastorid Tapi Vanhanen ja Markku Nieminen. Suurde kirikusse kogunes hulgaliselt eakaid ja ka pisut nooremaid inimesi. Tähistati just eakate päeva ja ratastoolilises toodi kohale terve rida puudega kirikulisi.

Sillervo külastäiguks kogus Veikko Tuominen mõnelt kohalikult sponsorilt

Külalistele meeldis külastada Barclay de Tolly mausoleumi, sest Mordvas teatakse sõjakangelast hästi. Aleksei Aljoškin teadis teooriat, et ka Barclay de Tolly oli luterlane olnud.

Helme ordulinnuse varemed, kopaad ja allikas äratasid soome-ugri külalistes mingeid ürgseid pühaduse tundeid. Legendi linnusesse müüritud Annest tuntakse ka Mordvas mõnes kohalikus legendaarses paigas.

Eriti tore oli külalistel viibida meie koguduseliikme sünnipäevapeol. Nad olid südamest tänulikud selle võimaluse eest peoperemehele ja -rahvale. Liigutav oli näha ja kuulda meie väikest rahvast laulmas, tantsimas, pidutemas meie oma emakeeles, meie oma tavade järgi. Mordvas tehakse tõsiselt pingutusi, et samasugust kultuuriolukorda hoida.

Pühapäeval väljendasid külalised oma mõtteid kirikulistele. Nad kutsusid meid üles valvsuses ja armastuses teenima Jumalat ja ligimest. Et me järgiksime Jeesust kui oma head karjast. Sest Tema ühendab meid üheks õndsaks rahvaks, üle keelte ja rahvuste piiride. Aga see hea karjane räägib meiega just meie emakeeles ja Ta tuletab meile meelde meie kuuluvust meie rahva hulka.

„A vér nem valik vizzé“, „Veri on vetä sakeampi“ – nii kõlab pealkirjas nimetatud vanasõna ungarlase ja soome keeles. Võrreldes kaht eluandvat ja elukandvat mõistet meie sugulaskeeltes, mis tuletavad meelde meie omavahelisi ürgset sidet. Pidagem kalliks Jumala ja meie vanemate antud usku ning elu – meie vaimus, hinges ja ihus.

ARVO LASTING

toetust. Samuti elab ta kaasa Taagepera kiriku käekäigule.

Pikkade kontsertide ja proovitudinde kõrval nautis Sillervo vihmasel reede õhtul sooja vastuvõttu Seppo ja Terhi Soitilla talus, kuhu kogunes terve hulk meie lahkeid sõpru.

Päikselsel laupäeval sõitsime Hämeenlinna Ahvenisto olümpiakeskusesse, kus 1952. aasta olümpiamängude ajal viidi läbi moodne viievõistlus ning astusime sisse kindluse juures asuvasse ajaloomuuseumi. Pühapäeval jõudsime karmesti vaadata Hauho ajaloolist külatänavat, millele on viimase 10–20 aasta jooksul kaunis ilme antud.

Sõpru, kes meid kostitada soovisid, oli palju. Hämeenlinnas korraldas linnavalitsus meile kosutava pausi kohvikus. Lõunaajal jaotati meie grupp kolme toreda talupere vahel aega nautima. Ja muidugi Hauhos ümbritsesid meid teenindajad igal sammul.

Südamest tulev sõprus ei jälgi piire, ei arvuta päevi ega aastaid ega sõltu ametlikest otsustest. Sellist sõprust kinitasime just äsja taas ja juba mõlesime järgmistele kohtumistele siin- ja sealpool lahte.

ARVO LASTING

RSG Invest

OSTAME kasvavat võsa ja väheväärtuslikku puud.

TEOSTAME erinevaid raideid.

RSG Invest OÜ, tel 5688 1135

Otsime

kohusetundlikku ja töötahtelist abijõudu veisefarmi.

Tel 518 4367.

Tõntso Agro OÜ

Ala kooli tegemised

Kanuamatk Õhne jõel

Reedel, 7. septembril said soovijad pärast koolipäeva osaleda kanuamatkal Õhne jõel. Matka viis läbi meie kooli vilistlane ja endine kehalise kasvatuse õpetaja Imre Arro, kes tegeleb loodusturismiga.

Alustuseks saime väga põhjaliku väljaõppe ohutusest ning sellest, kuidas kanuuga hakkama saada. Läbisime 4,3 kilomeetri pikkuse käänulise Õhne jõe lõigu Alalt Taageperani. Selleks kulus meil umbes kaks tundi.

Kõik osalejad arvasid, et tegu oli maruvahva üritusega, kus sai proovile panna oma julgust ning füüsilist vastupidavust. Nii mõnigi pidi ületama hirmu vee ees, aga mitte keegi ei kahetsenud, et ta retkest osa võttis.

Suur aitäh Imrele, kes korraldas meeldejäätavat matka heast tahtest ja täiesti tasuta!

Eesti taaskasutus-organisatsiooni külaskäik

Esmaspäeval, 17. septembril toimus pakenditeadlikkuse tund kõikidele Ala põhikooli õpilastele ja ka lasteaiale. Esmalt näidati lustakat filmi jäätmekeäitlusest ja pakendite sorteerimisest. Hiljem said kõik oma silmaga näha, missugused on juba taaskasutusjaamast väljunud jäätmete toorained.

Plastikut pakenditest tehakse väikesed tükiid ja siis sulatatakse pisikes-tekst plastmassallideks, mis saadetakse erinevatesse tehastesse, kus neid kasutatakse näiteks uute mobiilide, fliisi või mistahes esemete valmistamiseks.

Paber purustatakse samuti ja seda kasutatakse näiteks ajalehepaberi tootmiseks. Saime uurida erinevaid esemeid, mis olid taaskasutatud materjalidest valmistatud: märkmik, joonlaud ja muud. Väga huvitavaks esemeks oli maisijahust tehtud pliiaats. Lõpuks näidati meile sammhaaval, kuidas teha endale mahlapakist rahakotti.

Loodame, et jäätmete sorteerimise viis sai kõikidele selgeks ning kui õpilased seda oma kodudes järgima hakkavad, tekib neil ka harjumus jäätmeid sorteerida. Maailma päästmine algab iseendast!

Looduslaager viis sügisesse rappa

Teisipäeval, 18. septembril sõitsime Lilli looduskeskusesse, kus toimus looduslaager «Sügisen raba». Kui kohale jõudsim, näidati meile kõigepealt meie toad kätte, tutvustati maja ning räägiti päevakavast.

Alustuseks viidi meid metsa sambalaid, samblikke ja seeni korjama, et me saaks need oma kogusse panna. Kiletasime samblad ja samblikud ning panime albumisse. Kogusse sattusid kaksikhammas, turbasammal, lehviksammal, laanik, karusammal, palusammal, lehtsammal, habesamblik ja narmasamblik.

Vabal ajal saime loodusmaja ümbruses ringi vaadata ning sealseid loomi toita. Seejärel mängisime kaks tundi keskkonna- ja osavusmänge ning pärast õhtusööki läksime Virapuu rändrahnu juurde, mille ümbermõõt on 21,9 meetrit. Õhtu lõpetas ruunide valmistamine ja nõiakivi juures käimine.

Järgmisel päeval pärast hommikusööki läksime tõukerastestega sõitma. Suundusime Teringi õpperajale ning läbisime kokku 4,5 kilomeetrit. Rabas oli väga vesine ning seal oli palju seeni ja kanarbikku. Leidsime ka jõhvikaid. Loodusmaja tagasi jõudes kiletasime veel taimi ning laagri lõpetas maastikumäng.

Looduslaager oli tore: sai viibida looduses, õppida vahetult tundma taimi ning tegevused olid väga vaheldusrikkad.

Teod võeti luubi alla

Neljapäeval, 20. septembril külastas meid Anneli Ehlvest Tartu keskkonnahariduse keskusest, kes rääkis meile Eesti limustest ning nende rollist looduses.

Saime teada, et Eestis elab umbes

Virapuu rändrahn

Evelyn Tamm

80 liiki tiguid maismaal, lisaks veel 40 liiki tiguid ja 20 liiki karpe mageveekogudes ning 20 liiki tiguid ja 8 liiki karpe Läänemeres. Saime infot selle kohta, kui vanaks teod elavad, mida nad söövad ning kes nendest toituvad.

Üllatav oli fakt, et mõned karbid võivad elada 150 aastat ja rohkemgi. Suured maismaateod elavad enamasti 6–10 aastaseks ning väikesed ühekaheaastaseks. Üldiselt söövad teod erinevaid taimeosi, kuid kiritigu võib süüa ka surnud liigikaaslasti ning sama võib teha ka suur seatigu. Teod ise on toiduks mitmetele mardikalistele (teotapik, jaanimardikate vastsed), lindudele ja imetajatele.

Pärast loengut ootas ees praktiline osa: toimusid vaatlused ja praktilised tööd limustega, mille käigus täideti ka töölehti. Uuriti tigude välisehitust ja kehaosi, määrati liiki, mõõdeti nende pikkust. Luubiga vaadates pidi leidma teo pea, jala, tundlad, silmad, mantliava; samuti uuriti, kas teol on naba.

Vaadeldi tigude liikumist, mõõdeti ja arvatati nende liikumiskiirust. Tigude keskmiseks liikumiskiiruseks saadi 8 m/h. Uuriti tigude toidulauda ning püüti välja selgitada nende lemmiktoit, milleks osutus kurk. Kõige põnevam oli tigude võidujooks. Opiu kinnistamiseks toimus viktoriin.

Õpilastele meeldis selline õppepäev väga, eriti praktiline osa. Tigudest saadi palju uut teada ning tegevused olid väga põnevad ning mitmekesised.

Matk viis loodusele lähemale

Kolmapäeval, 26. septembril osalesid lasteaiaga lapsed koos vanematega ning algklasside õpilased Vapramäel õppeprogrammis «Sügis».

Lõunaks jõudsim Vapramäele ja meid võttis vastu matkajuht Triinu. Läbisime 1,6 km pikkuse matkaraja. Triinu tutvustas õppemängude abil loodust, taimi, seeni, linde, puid ning nende lehti. Õppisime tundma söödavaid ja mürgiseid marju ning söögi- ja mürgiseeni.

Nautisime Vapramäe ümbristevat loodust. Saime teada nende paikadega seotud legende. Üks uskumus räägib, et lohk, mis asub keset Vapramäge, on tekkinud siis, kui Kalevipoeg seal istus pärast väsitavat lahingut kolitse Tõra vastu.

Nägime hongi ehk põlismändi, mille kõrgus on 18 ja ümbermõõt 2,5 meetrit. Samuti nägime Kuninga pärna ning uudistasime uue looduskeskuse ruume.

Matkarada, millel käisime, meeldis kõigile väga. Õppemängud olid huvitavad ja õpetlikud – neid saab edaspidigi kasutada.

Matkapäeva lõpetasime piknikuga. Päevast jäi kõikidele tore mälestus, mida jagasime hommikuringis ning kin-

nistasime sügispilet joonistades.

Seenelkäigust tekkis näitus

Küllil Kalamees Tartu Ülikooli loodusemuuseumist käis meile 1. oktoobril rääkimas seentest. Õppisime tundma seente mitmekesisust, tutvusime erinevate seeneliikidega ja uurisime nende tunnuseid. Lisaks vaatasime seenefilmi, kust saime teada, et seeni võib kasutada mitmekesist otstarbeks, sealhulgas paberi valmistamiseks ning lõngade värvimiseks.

Pärast teoreetilist osa läksime metsa seenile. Ülesandeks oli korjata võimalikult palju erinevaid seeneliike, nii söödavaid kui ka mürgiseid. Eelnevalt tuletati meelde, et suhu ei tohi panna ühtegi seent, isegi kui liik on tuttav.

Kui seened olid korjatud, hakkasime koolis üles seadma seenenäitust. See oli väga raske ülesanne, sest liikide määramine oli keeruline. Paljud liigid olid üksteisega nii sarnased, et suutsime neid eristada üksnes Külli Kalamehe abiga. Õppisime kasutama seenemäärajat, mille abil lisasime iga näitusel oleva liigi juurde selgitava sedeli seeneliigi nimetuse ning tingimärkidega liigi söödavuse või mürgisuse kohta.

Õppepäeva lõpuks olime seente tundmise palju targemad, sest päris paljude eelnevad teadmised piirdusid kukeseene, puraviku ja riisikate tundmisega. Kokku korjasime ning seadsime väljanäitusele üle 50 seeneliigi.

Õppekäik Elistvere loomaparki

Kolmapäeval, 10. oktoobril käisime lasteaiarühma ja algklasside õpilaste Elistvere looduspargis Jõgevamaal. Kohale jõudnud, võeti meid lahkesti vastu. Meiega tegelesid kaks RMK töötajat, kes olid ühtlasi ka giidideks.

Kõigepealt jagati meid kahte gruppi ja siis võis ringkäik mööda parki alata. Esimesed loomad, keda meile näidati, olid pühvlid, siis tulid järgemööda kärhrik, rebased, metsesad, karu, tõhk, nugsed, metskits, põhjapõdrad, hirved, põdrad, ilvesed, oravad ning ringkäigu lõpetasime hiirtemajas. Giid rääkis meile igast loomast põhjalikult.

Lastele meeldis ekskursioon väga. Nad said näha loomi, keda nad polnud varem kunagi elusana näinud, vaid ainult piltide peal. Grupijuhi jutust said nad juurde ka teadmisi elusa looduse kohta. Kõige rohkem meeldisid meie lastele karu Karoliina, ilvesed ja oravad. Tore ja meeldejäätava päeva lõpetuseks kinkis õpetaja Evelyn kõigile RMK märgi „15 aastat Elistvere loomaparki“.

Uudiseid vahendasid õpetaja Evelyn Tamm, lasteaiarühma õpetaja Laine Kink, õpetaja Kaidi Kuškis, 9. klassi õpilane Elen Liigus, 8. klassi õpilased Merit Sillaots ja Silja Puul 6. klassi õpilane Renita Amarik

Veerandsada aastat võrkpalli

25 aastat inimese elust on kohutavalt pikk aeg! Aga just niikaua on Tõrvas õpitud ja mängitud võrkpalli treener Tiiu Loomani käe all. Võrkpall mänguna on selle aja jooksul teinud läbi suured muutused nii reeglite kui tehnika osas, kuid Tõrvas on suudetud anda alati ajakohast õpet.

KLUBI AJALOOLIKUD JA KÄNNUD LÄBI TIJU SILMADE (väljavõte Tiiu kirjutatud ajaloost Tõrva VK kodulehelt)

Tõrva Võrkpalliklubi alustas tööd 6. oktoobril 1987. aastal ühe noortegrupiga, kus õppis 17 noort. Mina ei tahtnud kuidagi alustada, sest teadsin, et see muudab minu elu väga pika aja jooksul. Alustati ühe treeninguga nädalas, kuid osalejate soovil min-di juba detsembrist üle kahele treeningule nädalas. Kasutati Valga KEKi võimlat ja palle.

Järgmist õppeaastat alustasin peaaegu sama koosseisuga. Kuna kaks tüdrukut olid lahkunud, otsustasime mõne juurde võtta. Selle info peale ilmus välja 14 soovijat, kelle hulgast ei osanud kuidagi valikut teha. Tegin esimesed treeningud väga rasked, et mõnigi ära läheks – aga ei läinud. Seega oli grupp 31liikeline ja kahel erineval tasemel. Treeningud toimusid kaks korda nädalas. Millalgi talvel jagasin sama koosseisu kaheks grupiks ning andsin mõlemale grupile kaks treeningut nädalas.

Tütre nõudmised

1989.–1990. õppeaasta 12. jaanuaril võtsin oma tütre Mari nõudmisel vastu uue grupi, kus ka tema osaleda sai. Ühe väikese kuulutuse peale ilmus kohale 33 tüdrukut. Olin üksjagu ehmunud, aga kuna kogemus suure grupiga töötamiseks oli juba olemas, siis võtsin kõik vastu. Sel õppeaastal oli mul seega umbes 55 õpilast.

1991. aasta suvel toimus viimane neljapäevane jalgrattamatk, mille ma olen võrkpallitüdrukutele korraldanud. Seekord käisime Otepää kandis, eelmistel aastatel olime käinud Valgjärve ja Koiva jõe jääres ning Laatre kandis. Kahel suvel käisime ka Päril-selja spordilaagris.

Külm saal

1991.–1992. õppeaastal alustasin kahe grupiga umbes 50 õpilasega. Vanema grupiga võistlesime juba vabariiklikel võistlustel. Sel talvel oli esimest aastat oli saal kütmata, aga talv oli soe ja treeningud toimusid, kuigi mõnikord oli saalis sooja vaid 2 kraadi. Märtsis 1992 kutsuti mind haridusametisse ja öeldi, et ma võiksin ka treenerina palka saada. Palk määrati tagasiulatavalt alates jaanuarist 1992.

Järgmisel õppeaastal saime tublisti karastada, sest saali ei köeta. Jaanuaris ja veebruaris langeb saali temperatuur alla nulli ja väikesematel jäävad treeningud ära. Suurematel võtame kätte ja teeme kuu aega tösiselt üldfüüsilist, palume Tõrva keskkoolilt ühe saalija nädalas, et veidi ka palli mängida ja teeme tubli tulemus keskkoollide karikavõistlustel. Kuna talvel jäi osa treeninguid ära, siis tegime need suvel.

1993.–1994. õppeaastast on noorematel kolm treeningut nädalas. Grupp stabiilses 14liikmelises. Treeningud on läinud raskemaks ja kaks kiiteta talve on ka teinud oma töö. Kõige vanemad on juba keskkooli lõpetanud, alles on jäänud 5 tüdrukut. Üritan siia õpilasi juurde võtta, aga taseme vahel on suur ja uued ei jää piisima.

Võistlusaastad

1994.–1995. õppeaastal liituvad kolm veel koolis käivat vanema grupi tüdrukut naiste treeninggrupiga. Noorematega liituvad osa möödunud aastal vanemas grupis katsetanudest ja mõned päris noored. Teeme kolm treeningut nädalas. See on juba väga tõsine võistlusaasta. Talvel tõuseb õpilaste arv 23ni. Kevadeks kuivab jälle kokku sügisesele tasemele.

1995.–1996. õppeaasta. Eelmisel aastal läks üks tüdruk Eesti spordi gümnaasiumisse, nüüd veel üks. Nemed käivad treeningutel harva. Üks neist aga osaleb kõigil võistlustel. Igapäevast tööd alustan 20 õpilasega 3 treeninguga nädalas. Jällegi on tõsine võistlusaasta – üks nendest, kus mul novembri algusest märtsi lõpuni ei ole ühtki vaba päeva. Aasta lõpetame 29. juunil Rewaltse karikaturniiriga, kus saavutame absoluutarvestuses 5.–8. koha kaotades napilt Eesti veteraniide koondisele heitluses finaalkoha pärast.

1996.–1997. õppeaastal alustasin 14 nimega grupiga. Tõsi, kaks neist õppis spor-

digümnaasiumis ja külastas treeninguid harva. Sügisel võtsin viis õpilast juurde, kes ka kevadeni vastu pidasid. Toimus kolm treeningut nädalas, tõsine töö ja võistlemine. 3. oktoobril 1996. aastal registreeriti Tõrva Võrkpalliklubi mittetulundusühinguna.

1997.–1998. õppeaastal alustasin õppeaastat 15 tüdrukuga. Spordigümnaasiumi tüdrukud naasid jälle igapäevasesse treeningutesse. Tegime kolm treeningut nädalas. See oli viimane aasta, kus Tõrva Võrkpalliklubi võistles Eesti meistrivõistlustel oma nime all. Sel aastal lõpetas hulk tüdrukuid gümnaasiumi. Allesjäänud aga soovisid siiski treeningutele jätkata.

Naiskond

1998.–1999. õppeaastal ühinesid noored naistega, et grupp välja tuleks. Treeningud toimusid kaks korda nädalas. Noori oli pidevalt kuus, episoodiliselt käis veel mõni. Eesti naiste esiliigas Valga võistkonna koosseisus võistles neli Tõrva Võrkpalliklubi tüdrukut. Maakonna meistrivõistlustel aga, kus osalesid ka meilt väljakasvanud üliõpilased, saavutasime 1. koha. Kevadel lõpetasin lepingu Tõrva haridusametiga.

Tänapäev

Alates 2000. aastate algusest on meie treeningutel olnud täiskasvanud ja noored segamini. See ei ole takistanud meil uusi noori õpetamast. Kui varemalt õpetati ainult tüdrukuid, siis sellel ajal on lisandunud meie kasvandike ridadesse just rohkem poisse. Kena hulga võrkpalliharrastajaid tõi meie väikelinna ka aastatel 1999–2006 (ka 2009 ja 2011) korraldatud lahtine rannavõrkpallisarja, mis meelitas siia palju häid mängijaid üle Eesti. 2003–2008 (ja 2010) viimise Riiska järve rannas läbi neljapäevased pargivõistlustud, mis sel aastal sai viidud kokku üle-eestilise Credit 24 võrkpallisarjaga. Kahel aastal oleme palli mänginud ka lumes.

Paljude aastate jooksul on klubi kasvandikel olnud palju võistlussõite ja tehud palju tulemusi, mida võib uhkelt ette näidata. Kokku on Eesti spordigümnaasiumisse meie ridadesst suundunud kolm noort, üks mänginud Euroopa meistrivõistlustel Eesti noortekoondises, paljud Eesti Noorte meistrivõistlustel, esiliigas, siamaani on naiskond võimeline mängima rahvaliiga tugevamas grupis, mis võib Eesti seisukohalt tähendada võistkondlikku kohta esimese kahekümne võistkonna seas. Lisaks sellele kõigele on paljudel võtunud mälestused lapsepõlvest, kus sai oma võistkonnaga käia erinevates Eesti paikades, olla osa mõnustast võistkonnast, oma grupist. Ja loomulikult kõik need väikesed äpardused, rõõmud, mured, krutsid, mis erinevatest üritustest osa võttes juhtusid.

Just nende viimaste meenutamiseks oleme otsustanud vähemalt iga viie aasta tagant kutsuda kokku praegused ja endised trennikaaslased, et ühiselt meenutada vanu vahvaid aegu. Nii kutsusime seekord juba kolmandat korda kokku meie klubiga seotud inimesed, et tähistada klubi 25 sünnipäeva. Viimise läbi ühistreeningu, nii nagu vanasti alustades sõjaväelise korraga: „Ühte viirgu paigale! Joonda! Valvel! Paariks loe! Vabalt!“. Venitused, teatevõistlusted, sööduharjutused ning just nagu kirsiks tordil ka tasavägine võistlusmäng endises KEKi spordihooones.

Õhtul aga võtsime vastu tervitussõnad Tõrva linnavalitsuselt Maito Ruusmanni esituses, kõlistasime Musta Kõutsi kõrtsis šampuseklaase ning arutlesime Maailmakohvikus erinevatel teemadel. Moodustasime neli laudkonda, kus arutleti erinevatel teemadel: «Mis paneb inimesed liikuma?», «Treeningud – mäng või kool?», «Quo vadis – Tõrva Võrkpall?», «Algusest lõpuni – palliga või pallita?». Kui teema selles laudkonnas ammuendas, siis liiguti edasi järgmise laua ja teema juurde. Igahel oli võimalus oma mõtteid laual olevale suurele paberlaudlinale kirjutada ja joonistada. Tulemuseks sai palju põnevaid mõtteid, millest nii mõnestki tasub kohe kinni haarata ja ellu viia. Maailmakohvikus mõtted saavad üles kindlasti Tõrva Võrkpalliklubi kodulehele <http://pall.kmprojekt.ee>.

Suur tänu kõigile, kes meie sünnipäevast osa võtsid ja meile oma seltskonnaga spordisaalis rõõmu pakkusid ning neile, kes jagasid meile ka oma väärt mõtteid Maailmakohvikus!

Kadri Pilm

Helme-Tõrva Elu
tervitab
uut ilmakodanikku

LISETE ARTLA
03.10.2012

TÕRVA
VEEJÕUD

Algavad ehitustööd Helme valla vee- majandusprojekti

OÜ Helme Teenus ja AS Valmap Grupp vahel sõlmiti 15. juunil kolm projekterimis-ehituslepingut Helme valla veemajandusprojekti elluviimiseks.

Projekti käigus teostatakse vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimistööd Helme alevikus, Lina külas, Ala külas ja Patküllas.

Lepingute maksumused osade kaupa on järgnevad:

Osa 1. Helme, Patküla, Linnaküla ja Alaküla vee- ja kanalisatsioonitorustike projekterimine ja ehitamine maksumusega 1 558 148,76 eurot.

Osa 2. Veetootlusjaamade projekterimine ja ehitamine 660 362,22 eurot.

Osa 3. Reoveepuhastite projekterimine ja ehitamine 393 498,00 eurot.

Esimesena alustatakse 1. osa käigus vee- ja kanalisatsioonitorustike ehitustöödega Helme alevikus. Tööd algavad eeldatavalt alates 15. oktoobrist 2012.

Helme alevikus rekonstrueeritakse kokku 1,3 kilomeetrit veetorustikku ja 1,8 kilomeetrit isevoolset ning 0,2 kilomeetrit survekanalisatsioonitorustikku.

Projekti elluviimise lõpptähtaeg on 28. juuni 2013.

Ehitustööde töövõtja Valmap Grupp ASI poolne projektijuht on Mati Madal, tel 511 9084.

Tellija Helme Teenus OÜ esindaja on Vello Eirand, tel 522 6161. Tellija Infragate Eesti ASI projektijuht on Indrek Tamberg, tel 510 9135.

Objektil järelevalve teostaja (Infragate Eesti AS) on Kaido Pitkärt, tel 508 6227.

Indrek Tamberg
projektijuht

Lõppes meetme 1.5 taotlusvoor

Teisipäeval, 16. oktoobril lõppes meetme 1.5 alameetme 1.5.1 "Metsade majandusliku väärtuse parandamine" toetustaotluste esitamine SA-le Erametsakeskus.

Selle meetme alt oli võimalik taotleda toetust valgustusraiate ja kuni 30 aasta vanuse puistu hooldamiseks. Toetuse suurus oli 160 €/ha. Investeeringutoetust (toetus 50%) on kõige suurem võimalus saada aga metsaühistustel, kes esitavad oma liikmete kohta SA-le Erametsakeskus ühistaotluste.

Valgamaa Erametsaühingu liikmed on saanud toetusi investeeringuteks 2010. ja 2011. aasta taotlustel kokku 124 600 eurot. Et sel aastal toetatakse ainult saagide, võsalõikajate ja metsatarkivate soetamist, siis esitasime ühistaotluste 36 980 euro suuruses summas.

Valgamaa Erametsaühingus käis taotlusperioodil hooldusraiate taotlusi vormistamas päris palju maakonna metsaomanikke. Kahjuks ei pööra paljud metsaomanikud tähelepanu majanduskavas toodud soovitudele ega olulistele inventeerimisandmetele metsaerialdistel.

Kui arvutasime kokku valgustusraiatele mineva pinna ja toetuse suuruse selle töö tegemiseks, oli mõne metsaomaniku üllatus ja heameel suur: oma metsas saavad noorendikud hooldatud

ja makstakse veel selle eest ka tasu! Arveid hooldusraiate tegemisel enam ei nõuta, omanik võib ise oma metsas vajalikud tööd teha ja selle eest toetust saada.

Soov oleks, et meie maakonna metsaomanikud leiaksid tee Valgamaa Erametsaühingusse aadressil Kesk 12, Valga (Valga maavalitsus), kuid palun eelnevalt oma tulekust teada anda telefonil 5624 7325 või 5649 3197.

Iga metsaomanik on teretulnud ka Valgamaa Erametsaühingu liikmeks. Praegu on meie ühingus 204 liiget. Oma liikmetega on erametsaühingul võimalik lähemalt suhelda, edastada igasugust metsandusalast infot, informeerida taotlusvoorudest, taotleda koos toetusi jne. Lisaks Euroopa Liidu toetustele on võimalik taotleda metsandustoe- tust ka siseriiklikest vahenditest.

MAK 2007–2013 hakkab lõppema. Loodame, et uues MAK 2014–2020 meetmes metsade majandusliku väärtuse parandamiseks tulevad juba suuremad toetussummad ja et enamik meie maakonna metsaomanikest on liitunud Valgamaa Erametsaühinguga.

Ühisel nõul ja jõul on lihtsam korda teha oma metsad ja taotleda toetusi nende väärtuse tõstmiseks.

Helju Leosk
Valgamaa Erametsaühing

SA Erametsakeskus kutsub metsaomanikke koolitusele **METSAOMANIK JA MAKSUD**

Koolitusel räägitakse füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja maksustamisest metsamaterjali ja kasvava metsa raieõiguse müügil jt õigusaktidest metsa maksustamisel ning antakse selgitusi tulude deklareerimise ja kulude mahaarvamise reeglite osas.

Koolituste toimumisajad ja -kohad:

- 30. oktoober kl 10–14** Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogu väikeses konverentsisaalis (Tõnismägi 2)
- 05. november kl 11–15** Pärnus Strand Spa & Konverentsihotellis (A. H. Tammsaare pst 35)
- 20. november kl 12–16** Tartus hotellis Tartu (Soola 3) KORDUSKOOLITUS!
- 21. november kl 9–13** Põlvas Pesa hotellis (Uus tn 5)
- 28. november kl 10–14** Tallinnas hotellis Dzingel (Männiku tee 89) KORDUSKOOLITUS!
- 04. detsember kl 11–15** Viljandis hotellis Grand Hotel Viljandi (Tartu 11/Lossi 29)
- 05. detsember kl 9–13** Valgas Valga Maavalitsuse saalis (Kesk 12)

Koolitustel teeb ettekande Maksu- ja Tolliameti maksunõustamise talituse juhtivspetsialist Eha Kütt.

Koolitused on TASUTA! Kohtade arv on piiratud. Vajalik eelregistreerimine! Osavõtusoovist palun teatada aadressil evelin.huul@eramets.ee või tel 683 6066 hiljemalt 3 päeva enne koolituse toimumist.

Koolituse läbiviimist toetab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Lisainfo: Evelin Huul, SA Erametsakeskus, tel 683 6066

Mihklilaat Ritsus

Ritsu lasteaias-alkkoolis toimus 27. septembril 15. mihklilaat. Alustasid lauljad, solist oli Kairo. Kannedel saat- sid õpetaja Katrin ning 4. klassi õpilased Grete Lisette ja Evert. Laul, mis jutustas Alt Kaseküla Kase-Mihklit, sobis igati sellesse päeva.

Osta sai aedvilju, küpsetisi, hoidiseid, käsitööd, mänguasju ja ehteid. Kohvikust võis osta kalast ja lihast valmistatud hõrgutisi. Müüjateks olid lapsed ja täiskasvanud.

Laste arvates meelitas ostjaid kaup, mis oli kaunilt välja pandud.

Väljas oli näitus „ENSV“ – paljudele tuttavad esemed, noorematele palju uudistamist.

Vaatamiseks oli välja pandud ka laste joonistused ja käsitöö. Igal aastal toimub laadaloterii. Loosi lähedased anneta- jate toodud esemed, hoidised, raamatud. Kogutud raha eest oleme ostnud teatmeteoseid. Selgi korral oli anneta- jaid hulganisti. Suur tänu neile!

Laadameeleolu aitasid üleval hoida lõõtsatüdrukud Merily Moosus ja Kaile Mumm. Tüdrukud on meile esinenud ennegi. Loodame lõõtsamängu edaspidi nautida.

Asta Tsirp
õpetaja

Fotojäädvustused mihklilaadalt
Katrin Viskov

RAAMATUPIDAMISTEENUS

Tel 517 0613, e-post: kreedorv@gmail.com

JUMALATEENISTUSED

28. oktoobril kell 11 Helme kirikus armulauaga, usupuhastuspüha

28. oktoobril kell 14 Taagepera kirikus armulauaga, lõikustänapüha

04. novembril kell 11 Helme kirikus armulauaga, hingedepäev

11. novembril kell 11 Helme kirikus armulauaga, isadepäev

11. novembril kell 14 Taagepera kirikus armulauaga, koguduse nõukogu valimised (Ootame koguduse liikmete aktiivset osavõttu!)

18. novembril kell 11 Helme kirikus armulauaga

25. novembril kell 11 Helme kirikus armulauaga, surnute mälestuspüha.

25. novembril kell 14 Taagepera kirikus surnute mälestuspüha jumalateenistus

24. novembril kell 11 Helme kirik-palvemaja 165. aastapäev ja köster Aadu Laansoo 130. sünniaastapäev, mälestusjumalateenistus, Marek Rootsi ettekanne „Vennastekoguduse usulised põhijooned“. Marek Roots on EELK Keila koguduse õpetaja ja vennastekoguduse (EEVK) eestseisuse liige.

HEA METSAOMANIK!

OSTAME:

- metsakinnistuid
- kasvava metsa raieõigust
- metsamaterjali

Lauri Uibopuu,
tel 503 2050
lauri@artiston.ee

ARTISTON

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõndis.

Tel: 55 40 150

METSATERVENDUSE

OSTAME
METS- JA
PÖLLUMAAD.

Metsatervenduse OÜ,
info tel 509 1575,
ants@metsatervenduse.ee

www.metsandus.ee

OSTAB METSAKINNISTUID JA
RAIEÕIGUST ÜLE EESTI

info@metsandus.ee
Tel: 7430 500; 528 8784

ZINAIDA HUSSAR
10.12.1955–29.09.2012

MAIMU TARI
14.07.1945–05.10.2012

Helme-Tõrva Elu

Väljaandjad: Tõrva linnavalitsus tel 766 5310, faks 766 1731,
Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:
Talvi Must, tel 763 2504,
e-post talvi.must@gmail.com

Tehniline teostus ja küljendus
AS Ühinenud Ajalehed Valgas,
trükk AS TRÜKIS Jõhvis.